

УДК 343.3/7

DOI: 10.31732/2663-2209-2021-61-209-218

ПРОТИДІЯ КОНТРАБАНДНИМ ЯВИЩАМ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ МІНІМІЗАЦІЇ

Тимошенко А.В.

здобувач, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Головний державний інспектор Державної митної служби України, Київ, Україна, e-mail: tymoshenko.kyiv@gmail.com,
ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-5303-1407>

COMBATING SMUGGLING PHENOMENA IN UKRAINE: PROSPECTS OF MINIMIZATION

Tymoshenko Andrii

postgraduate student, "KROK" University, Chief State Inspector, State Customs Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
e-mail: tymoshenko.kyiv@gmail.com, ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-5303-1407>

Анотація. Географічне розташування України, проходження через її територію головних магістральних шляхів, що з'єднують Схід і Захід, а також відсутність ефективної системи контролю за кордоном на всій лінії його протяжності, особливо в умовах військового часу, підвищують ризики налагодження контрабандних потоків товарів, продукції, матеріальних цінностей тощо. Контрабандна діяльність посилюється в умовах високого рівня корумпованості чиновників, представників правоохоронної системи та суспільства загалом. Це не лише ускладнює розробку ефективних організаційно-економічних механізмів боротьби з контрабандою на прикордонних територіях України, але й активізує діяльність кримінальних угруповань та активізує розвиток тіньових процесів в економіці. У сучасних умовах боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є першочерговим завданням для нашої держави. Обумовлено це тим, що контрабанда та порушення митних правил набувають дедалі більші витончених та організованих форм, що у свою чергу ставить під загрозу національну безпеку та належний економічний розвиток країни. Крім того, географічне положення України дозволяє використовувати автомобільний, залізничний, авіаційний та морський транспорт для вчинення контрабанди та порушень митних правил. На теперішній час досить розвинута транспортна логістика (система з переміщення будь-яких матеріальних предметів або речовин з однією точки до іншої оптимальним маршрутом) стала одним з детермінантів збільшення контрабандних переміщень та порушень митних правил на транспорті. Метою статті є аналіз протидії контрабандним явищам в Україні та перспективи мінімізації. В статті досліджено сутність поняття «контрабанда» та встановлена основна типологія поняття з урахуванням особливостей дій її здійснення. Встановлено обсяги контрабандних поставок в Україну та в розрізі товарних груп. Проаналізовано розподіл контрабандних поставок в Україну за товарними групами. Визначені основні країни-джерела контрабандних поставок в Україну. Систематизовано основні фактори, які створюють сприятливі умови для контрабанди. Узагальнено основні схеми контрабандного імпорту. Запропоновані шляхи протидії контрабандним явищам в Україні.

Ключові слова: контрабанда, протидія контрабандним явищам, економічна безпека держави, експорт, імпорт, поставки.

Формули: 0; рис.: 3; табл.: 2; бібл.: 14

Annotation. The geographical location of Ukraine, the passage through its territory of the main highways connecting East and West, as well as the lack of an effective system of border control along its entire length, especially in wartime, increase the risks of smuggling flows of goods, products, material values, etc. Smuggling intensifies amid high levels of corruption among officials, law enforcement officials and society at large. This not only complicates the development of effective organizational and economic mechanisms to combat smuggling in the border areas of Ukraine, but also intensifies the activities of criminal groups and intensifies the development of shadow processes in the economy. In modern conditions, the fight against smuggling and violations of customs regulations is a priority for our state. This is due to the fact that smuggling and violations of customs rules are becoming more sophisticated and organized forms, which in turn threatens national security and proper economic development of the country. In addition, Ukraine's geographical location allows the use of road, rail, air and sea transport for smuggling and violations of customs regulations. At present, a well-developed transport logistics (system for moving any tangible objects or substances from one point to another optimal route) has become one of the determinants of increased smuggling and violations of customs regulations in transport. The aim of the article is to analyze the fight against smuggling in Ukraine and the prospects for minimization. The article examines the essence of the concept of "smuggling" and establishes the basic typology of the concept, taking into account the peculiarities of its

implementation. The volumes of smuggled deliveries to Ukraine and in terms of commodity groups have been established. The distribution of smuggled supplies to Ukraine by product groups is analyzed. The main countries-sources of smuggled supplies to Ukraine have been identified. The main factors that create favorable conditions for smuggling are systematized. The main schemes of smuggling imports are generalized. Ways to counteract smuggling phenomena in Ukraine are proposed.

Key words: *smuggling, counteraction to smuggling phenomena, economic security of the state, export, import, supplies.*

Formulas:0; fig.: 3; tabl.: 2; bibl.: 14

Постановка проблеми. Наукове опрацювання проблематики правових та організаційних засобів протидії контрабанді та порушенням митних правил уже протягом тривалого часу залишається актуальним, а боротьба з цим негативним явищем є одним із пріоритетних завдань для України. Це пов'язане з тим, що за роки незалежності наша держава неодноразово була об'єктом експансії міжнародних злочинних груп, діяльність яких сконцентрована на вчиненні контрабанди та порушень митних правил. Крім того, така діяльність негативно впливає на суспільну безпеку у разі незаконного перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї та боєприпасів, а також викликає загрозу для захисту культурних цінностей та надбань країни. На сьогодні найбільш типовими контрабандними схемами та механізмами, що застосовуються на митницях продовжують залишатися переміщення товарів за допомогою різного виду транспорту без належного оформлення, митних платежів, фіксації в обліках відповідних служб та зниження митної вартості та кількості задекларованих товарів шляхом підміни або підробки товарно-супровідних документів, маніпуляції з кодуванням товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема побудови ефективних механізмів боротьби з контрабандою є об'єктом досліджень наукових праць таких вітчизняних і зарубіжних учених, таких як В.І. Волошин, Басель Алі Діб, В.О. Допілко, О. Бусол, Д. Бхаваті, О. Дячкін, Ф. Жаксобекова І.П. Кекіш, В. Ложкін, М. Литвин, Д. Османова, П. Пасека, І.В. Пліш, О. Потушинська, Ю. Турчин, Б. Хансен, В. Хома, Р.В. Явдошук, В.О. Юрченко та інші.

Водночас у наукових джерелах недостатньо уваги приділено шляхам протидії контрабандним явищам в Україні та перспективи мінімізації.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз протидії контрабандним явищам в Україні та перспективи мінімізації.

Викладення основного матеріалу дослідження. Контрабанда як антисоціальне явище має давню історію. Її розвиток безпосередньо залежить від ефективності заходів тарифного регулювання зовнішньоторговельної діяльності. Використання протекціоністських митних тарифів, запровадження монополії на зовнішню торгівлю та введення додаткових торговельних обмежень закономірно зумовлює збільшення випадків контрабандного переміщення товарів та інших активів [1].

Під контрабандою (італ. «contrabando», від «contra» – проти та «bando» державний указ) розуміють переміщення товарів і цінностей через державний кордон без відома органів митного контролю. Контрабанда породжує підвищену суспільну небезпеку, адже вона посягає на встановлений порядок переміщення матеріально-товарних цінностей через кордон і зумовлює збитки для економіки держави, її культурної спадщини, сприяє розвитку тінювих схем тощо [2].

Згідно зі ст. 201 Кримінального кодексу України, контрабандою вважається переміщення товарів у великих розмірах і культурних та історичних цінностей, отруйних і сильнодіючих речовин, радіоактивних матеріалів, вибухових речовин, а також зброї та боєприпасів, спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації через митний кордон України поза митним контролем

або з приховуванням від митного контролю.

Крім того, контрабанда завжди сприймалась суспільством як явище протиправне і суспільно небезпечне, що несе загрозу для економічних інтересів країни, громадської безпеки, норм моралі, безпеки життя, здоров'я населення та національної безпеки держави загалом [3].

В.О. Юрченко вважає, що «суспільна небезпека контрабанди полягає в тому, що у разі протиправного переміщення через митний кордон України товарів та предметів порушується порядок державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, який включає у себе загальний, а щодо окремої групи товарів та предметів – спеціальний порядок переміщення їх через кордон» [4].

Натепер найбільш типовими контрабандними схемами та механізмами, що застосовуються на митницях, продовжують залишатися переміщення товарів за допомогою різного виду транспорту без належного оформлення, митних платежів, фіксації в обліках відповідних служб та зниження митної вартості та кількості задекларованих товарів шляхом підміни або підробки товарно-супровідних документів, маніпуляції з кодуванням товарів.

Отже, контрабанда завдає прямих економічних збитків державі, пов'язаних із несплатою мита, інших податків

(платежів) як під час переміщення через митний кордон України, так і у зв'язку з реалізацією контрабандних товарів на території України чи за її межами. Крім того, контрабанда заподіює шкоду встановленому порядку управління, посягає на національну культурну спадщину українського народу, може зашкодити відносинам України з іншими державами.

Визначення поняття «контрабанда» дається в різних джерелах і для різних цілей неоднаково. О.П. Дячкін зазначає, що «воно має мінливий характер і залежить від соціально-політичних, економічних, часових, а також інших чинників [5].

Основними (в широкому розумінні) є такі визначення контрабанди: незаконне, таємне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей тощо, заборонених або обкладених митом; товари, коштовності тощо, які незаконно, таємно перевозять або переносять через кордон.

Тобто у першому понятті контрабанда розуміється як протиправне діяння, а у другому – як її предмет. Але обидва вони взаємопов'язані й не можуть існувати окремо». Враховуючи вищезазначене, доцільно систематизувати поняття «контрабанда» з урахуванням особливостей дій її здійснення (табл. 1).

Таблиця 1

Типологія поняття «контрабанда» з урахуванням особливостей дій її здійснення

Напрями здійснення контрабанди	Класифікація напрямів контрабанди
За інструментарієм приховання від митного контролю	з використанням тайників; наданням одним предметам вигляду інших; з поданням підроблених документів, одержаних незаконним шляхом, що містять неправдиві дані; під виглядом дипломатичного вантажу.
Поза митним контролем	Поза місцем розташування митного органу; у місці розташування митниці, але поза зоною митного контролю; поза часом здійснення митного оформлення; з використанням незаконного звільнення від митного контролю.
За розмірами	Здійснення у великих розмірах (понад 1000 НМДГ); здійснена у середніх та малих обсягах.
За чисельністю учасників	Однією особою; групою осіб.

Джерело: систематизовано автором на основі [6]

Разом з тим, здійснюючи контрабандні дії, використовують способи, тобто дії особи, що передбачають підготовку, виконання і приховання незаконного переміщення через митний кордон, які можна розподілити на дві групи:

1) Фізичні методи:

- приховання – намагання приховати контрабандний товар в іншому товарі або із задекларованим чи сховати товар від митного огляду;

- погрожування працівникам митниці для отримання дозволу на імпорт / експорт контрабанди;

- перевезення дуже великої кількості товару, що дає змогу перемістити незначну частину контрабанди.

2) Економічні методи:

- хабарництво – спосіб підкупу співробітників митниці за дозвіл на імпорт / експорт контрабанди;

- використання дипломатичного захисту – товар має змогу ввозитись / вивозитись як дипломатичний багаж, який звільняється від митного огляду;

- заниження митної вартості товару, що переміщується через митний кордон [7].

Контрабанда може перевозитись за допомогою подання митним органом:

- підроблених документів, що може виявлятися як у частковій зміні первинного змісту справжнього документа (шляхом підвищення чи виправлення), так і у повному виготовленні фальшивого документа від бланка до підписів, печаток та штампів;

- документів, які були отримані незаконним шляхом і містять справжні підписи, печатки та надають право переміщати товари через митний кордон особі, яка такого права не має. Це можуть бути документи, отримані за допомогою хабара, обману або навіть погроз;

- документів, які є справжніми за формою, але містять неправдиві відомості. Переважно в таких документах занижується кількість товару або товари записуються за іншими назвами.

Доцільно проаналізувати обсяги контрабандних поставок в Україну (рис. 1).

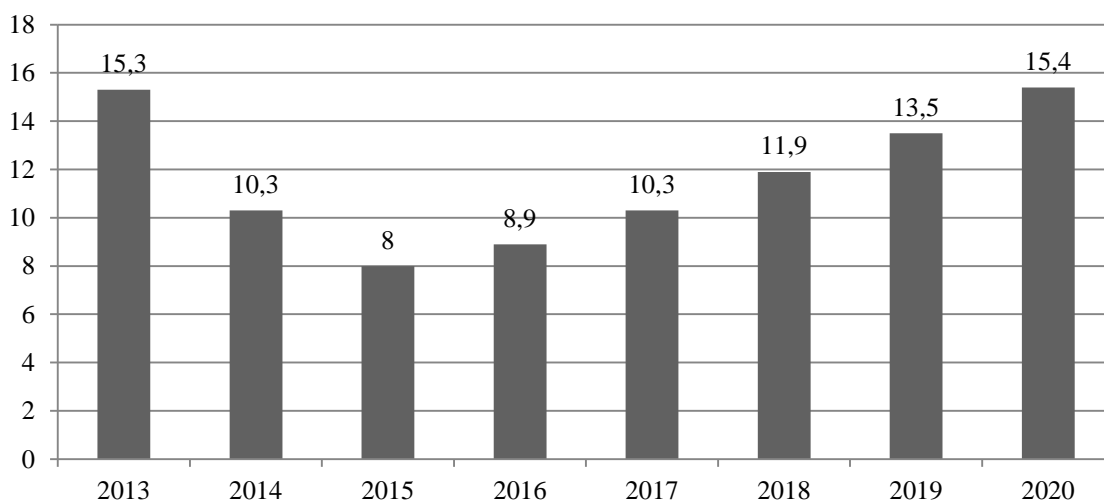

Рис. 1. Обсяги контрабандних поставок в Україну, млрд. дол.

Джерело: систематизовано автором на основі [8]

Окрему увагу звернемо на розподіл контрабандних поставок за основними категоріями товарів. Як бачимо, найбільш ризикогенними товарними групами є: машини та електроніка 22,64%, хімічна продукція 14,8%, транспорт 11,2%, текстиль та одяг 10,2%, та аграрний сектор

— в середньому по 7% на кожен підгалузь: продукти тваринного походження, продукти рослинництва і продукти харчування.

Доцільно розглянути й обсяги контрабандних поставок в розрізі товарних груп (табл. 2).

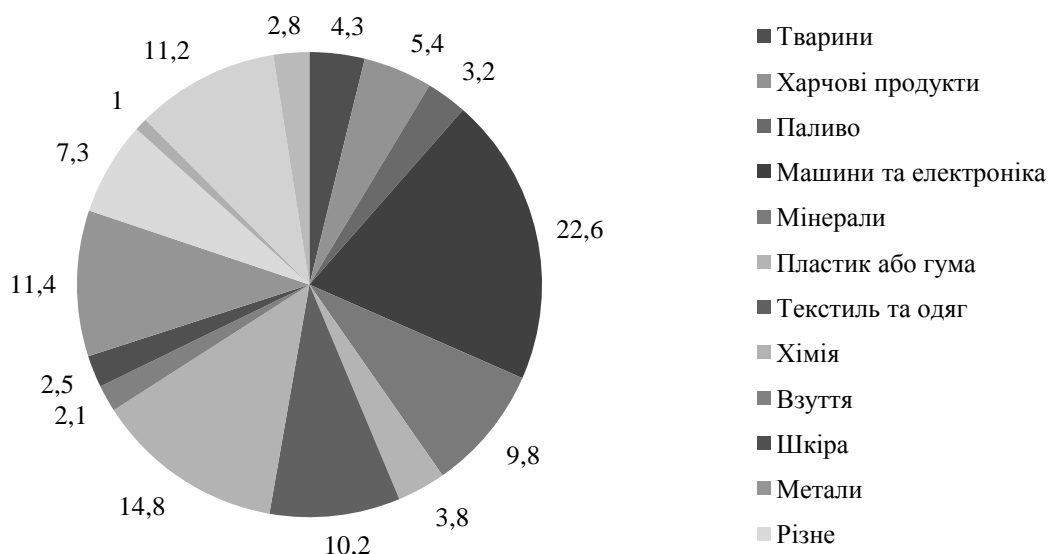

Рис. 2. Розподіл контрабандних поставок в Україну за товарними групами, 2020, %
 Джерело: систематизовано автором на основі [8]

Таблиця 2

Обсяги контрабандних поставок в розрізі товарних груп, млн. дол.

№	Товари контрабанди	2016	2017	2018	2019	2020
1	Продукти тваринництва	440,9	507,8	574,2	656,4	734,3
2	Хімічна галузь	1484,0	1709,4	1932,6	2209,5	2471,8
3	Харчові продукти	559,5	644,4	728,6	833,0	931,8
4	Взуття	273,6	315,2	356,3	407,4	455,7
5	Паливо	334,7	385,6	436,3	498,4	557,6
6	Шкіра	118,1	136,0	153,8	175,8	196,7
7	Машини та електроніка	2212,8	2548,9	2881,8	3294,6	3685,7
8	Метали	372,1	428,6	484,6	554,0	619,8
9	Мінерали	318,9	367,4	415,4	474,9	531,2
10	Різне	755,3	870,0	983,6	1124,5	1258,0
11	Пластик або гума	324,3	373,6	422,4	482,9	540,2
12	Камінь і скло	100,9	116,3	131,5	150,3	168,1
13	Текстиль та одяг	1018,8	1173,5	1326,8	1516,8	1696,9
14	Транспорт	1100,6	1267,7	1433,3	1638,6	1833,1
15	Продукти рослинництва	708,6	816,2	922,8	1055,0	1180,2
16	Деревина і вироби з деревини	221,5	255,2	288,5	329,8	369,0
17	Всього контрабанди, млн. \$	10344,7	11915,7	13471,9	15401,9	17230,2
18	T (contraband), %	16	13	11	12	10

Джерело: систематизовано автором на основі [8]

Якщо акцентувати увагу на географічному розподілі, то найбільші порушення у торгівлі спостерігаються з «сусідами» України по сухопутному кордону та найбільшими торгово-економічними партнерами в зовнішніх відносинах: Польща (16,7%), Російська Федерація (15,7%), Німеччина (9,5%), Угорщина (7,1%) та Китай (3,9%). Окремо важливо відмітити, що оцінка питомої ваги

Китаю в контрабандних потоках є дещо заниженою порівняно із фактичною, що пов'язано із згаданими вище «чорними» поставками. Так, рівень тіньової економіки в Китаї складає в середньому 12,1%, що еквівалентно \$1,5 трлн; значна частка експорту відвантажується в тіньовому режимі та не відображається у торговій статистиці КНР.

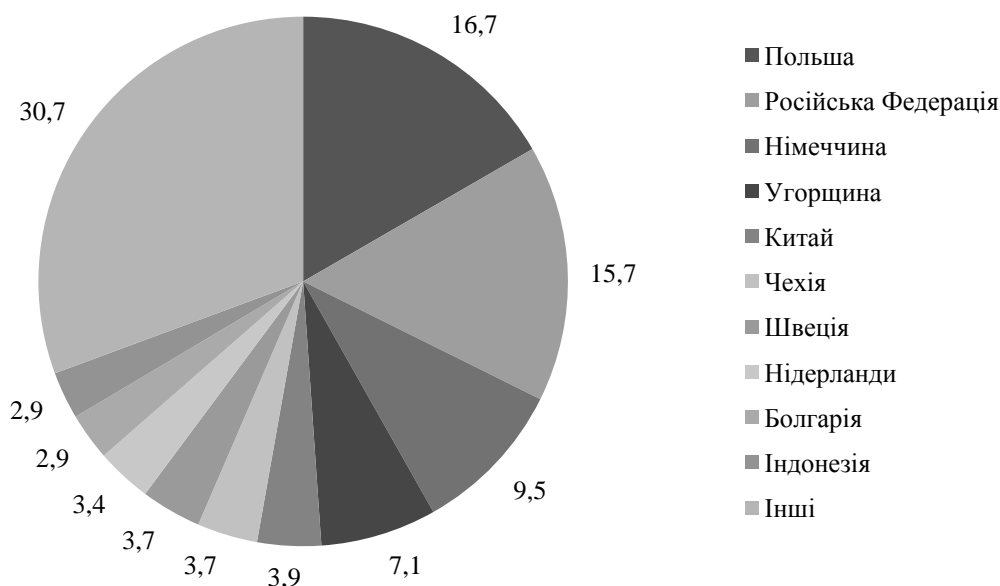

Рис. 3. Основні країни-джерела контрабандних поставок в Україну, %

Джерело: систематизовано автором на основі [8]

Відзначимо, що частково різниця між офіційними експортом-імпортом на прикладі Польщі та Угорщини також може бути пояснена тим, що країни ЄС мають єдину митну територію і часто при поставках товарів в Україну проводять митне оформлення експорту в митницях на кордоні з Україною. Відповідно ці поставки рахуються експортом прикордонної країни, зокрема Польщі, Угорщини тощо.

В Україні ці поставки враховуються в імпорті за країною походження товару, а у випадках, коли країна походження не декларується або зазначається як «ЄС», як імпорт з Угорщини (країна відправлення товару). Наприклад, французький товар, який український підприємець купив у німецького дилера, оформлений на експорт у польській митниці на кордоні з Україною, в ЄС буде рахуватись експортом Польщі, а в Україні імпортом з Франції (за країною походження товару). Або, до прикладу, якщо в Польщі оформлено експорт до України фініків, інжиру, ананасів, авокадо, манго та аналогічних продуктів на суму 949 тис. дол. США, які в імпорті України враховані відповідно до своїх країн походження

товару – Бразилії, Ізраїлю, Іспанії, Панами, Перу та інших [9].

Враховуючи вищезазначене, доцільно систематизувати основні фактори, що створюють сприятливі умови для контрабанди:

- недостатня координація контролюючих та правоохоронних органів України з відповідними органами сусідніх країн для обміну інформацією щодо боротьби з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Як правило, причиною цього є допомога посадовими особами юридичним або фізичним особам у переміщенні через митний кордон України цього виду продукції (корупційний складник);
- відсутність єдиної бази митних органів України з митними органами іноземних держав;
- наявність суттєвої різниці між цінами на певні групи товарів на світовому та внутрішньому ринках; недосконале та суперечливе законодавче регулювання діяльності щодо боротьби з контрабандою та порушенням митних правил;
- безробіття серед жителів прикордонних районів.

З цього приводу заслуговує на увагу думка А.Ф. Моти, який вказує, що «у сучасних умовах ефективна діяльність органів охорони державного кордону України у боротьбі з контрабандою

можлива лише у взаємодії з іншими правоохоронними органами» [10].

В Україні існує ряд схеми контрабандного імпорту які можна систематизувати з табл. 2.

Таблиця 2

Схеми контрабандного імпорту в Україні

№	Умовна назва	Суть схеми
1	«Зеленка»	Переміщення товарів поза пунктами пропуску на кордоні: товари без документів ввозяться так званою «зеленкою» (полями, лісами, підземними тунелями, по річках, на літаках і т. п.).
2	«Порожняки».	Оформлення транспортних засобів з товарами (в т. ч. мікроавтобусів) як таких, що переміщуються «порожніми».
3	«Перерваний» транзит (Схеми під час переміщення товарів)	«перерваний» транзит (товари під час ввезення в Україну заявляються як «транзитні» з подальшим їх вивантаженням на території України та формальним закриттям «транзиту»); підміна товарів після їх ввезення на митну територію України на шляху слідування у внутрішню митницю призначення; зникнення товарів, які не випущені у вільний обіг та знаходяться під митними контролем, з міст їх зберігання (складів та місць тимчасового зберігання, територій портів та аеропортів).
4	«Піджаки»	зловживання пільгами, які надає законодавство для ввезення товарів громадянами (товари на суму 500 євро — авто, 1000 євро – авіа): подрібнення товарних партій товарів, формування бригад із фізичних осіб (так звані «мурахи»), якими в межах норми «до 500 євро, до 50 кг» здійснюється переміщення товарів без оподаткування.
5	«Поштова контрабанда»	окремий напрямок схем із нормами безоподаткованого імпорту (товари на суму не більше 150 євро в одному відправленні): надання товарним комерційним партіям вигляду малих поштових відправлень, їх подрібнення під норму до 150 євро з подальшим ввезенням на підставних фізичних осіб.
6	Недостовірне декларування	заниження ваги (враховуючи, що умовною одиницею індикативів по митній вартості є долар США/кг нетто, заниження ваги нетто дозволяє зменшити митні платежі); заниження митної вартості (приховування фактичної вартості товарів та підлаштування митної вартості під граничні індикативи); декларування товарів не своїм товарним кодом (декларування товарів в товарних підкатегоріях з меншою ставкою ввізного мита); декларування товарів не своїм найменуванням, використання товарів групи «прикриття» (високовартісний товар декларується як низьковартісний; повна підміна найменувань, наприклад, замість побутової техніки декларується плитка керамічна; недостовірне декларування кількісних та якісних характеристик товарів, приховування торгових марок та виробника товарів
7	«Майданчики» («модні фірми»)	створення фірм-імпортерів, які отримують від митниці «особливі умови» (тарифи, «гра» з вагою та кодами тощо) для масштабного ввезення імпортованих високоліквідних товарів, що ставить легальний бізнес у неконкурентне середовище.

Джерело: систематизовано автором [11]

Відповідно, в Україні існує дві основні проблеми, що забезпечують життєздатність контрабанди:

1) *Існуючі прогаллини в законодавстві, які формують проблему відсутності інструментів боротьби з порушенням митних правил.* Наприклад, законодавством не передбачено обов'язкове пломбування транспортних засобів і 80% вантажів, що переміщуються по території України, не гарантуються

імпортером. В результаті вантаж можна просто підмінити чи «втопити». Аналогічно, контроль переміщення посилок від кордону до місць сортування (так звана «поштова контрабанда») — не передбачений на нормативно-правовому рівні. Таким чином, на шляху проходження відправлень можливі будь-які махінації з вантажем.

2) *Недотримання норм діючого законодавства, інакше кажучи — корупція*

на митниці та у прикордонній службі. З одного боку, як показують нам успішні кейси «Нафтогазу» і «Аграрного Фонду» — часткове вирішення проблеми лежить в рівні заробітних плат співробітників цих відомств та імплементації західних корпоративних стандартів. З іншого, важливі і відповідальність держслужбовців в даних відомствах з невідворотністю покарання [12].

Таким чином, для протидії контрабандним явищам, необхідно вирішити такі завдання:

- встановити жорсткий парламентський та громадський контроль за діями митних та прикордонних органів і забезпечити покарання за корупційні діяння;

- оптимізувати ставки ввізного мита, акцизного податку та ПДВ з урахуванням забезпечення необхідного рівня захисту внутрішнього ринку;

- спростити процедуру митного оформлення товарів;

- раціоналізація процесу митного оформлення транспортних вантажів шляхом зменшення кількості бюрократичних процедур, скорочення часу на їх проведення на засадах автоматизації, використання спеціалізованих пристроїв, обладнання та програмного забезпечення, мінімізації контактів між працівниками митниці та безпосередніми перевізниками вантажів;

- забезпечити взаємодію органів СБУ, МВС, Державної прикордонної служби України, а також правоохоронних і контролюючих органів суміжних держав та митних і податкових органів ДФС для обміну інформацією;

- забезпечити технічне обслуговування митниць сучасними засобами митного контролю, тобто встановити системи відеоспостереження, електронні ваги, прилади для сканування тощо;

- сприяти розвитку кінологічної служби та застосувати пошукові методики виявлення наркотиків, засновані на міжнародному досвіді;

- декриміналізація окремих аспектів контрабанди шляхом легалізації деяких видів діяльності, що мають низький рівень суспільної небезпеки, формування механізмів і стимулів для детінізації контрабандних потоків, використання інструментів митної амністії, створення суб'єктами господарювання прозорих схем ведення зовнішньоторговельної діяльності;

- провадження цілеспрямованої послідовної інформаційної політики запобігання розвитку контрабандної діяльності, що має на меті популяризацію легального ведення бізнесу, роз'яснення серед населення антисоціального характеру контрабанди та невідворотності настання відповідальності за її вчинення»

- види аналогів наркотичних засобів для тренування собак, оскільки тренування проводяться із застосуванням замінників, які за запахом відрізняються від оригіналу;

- висвітлювати в засобах масової інформації дії органів державної влади, пов'язані з боротьбою із контрабандою та порушеннями митних правил.

Висновки. Підсумовуючи все вищезазначене, контрабанда — це фактично звільнення імпортованих товарів від будь-яких податків і зборів на території України. Імпортер, отримавши відшкодування ПДВ в середньому на рівні 20% при вивезенні продукції з країни походження та сплативши близько 5%, в якості трансакційних витрат на нелегальну доставку продукції в Україну, автоматично набуває непомірної конкурентної переваги над вітчизняним виробником.

Український бізнес, навіть якщо знаходиться в абсолютній тіні, все одно поступається контрабандному імпорту. Будь-яка влада, що переймається захистом інтересів держави і суспільства, змушена приділяти значну увагу питанням протидії контрабанді, у тому числі й шляхом її правової заборони та встановлення відповідальності за її порушення, а також створення належних правових механізмів сприяння легальному переміщенню через її митний кордон товарів, валюти, цінностей, іншого майна та предметів,

щодо яких встановлюються особливі правила переміщення.

Тому, для успішної боротьби з таким соціально небезпечним явищем, як контрабанда, необхідно розробляти нормативно-правові акти щодо покращення координації та співпраці між митними та правоохоронними органами України, а також оновлювати нормативно-правову базу, якою буде регламентовано порядок виявлення та попередження контрабанди та порушень митних правил.

Література:

1. Волошин В. І. Боротьба з контрабандою на прикордонних територіях як інструмент зміцнення економічної безпеки держави. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 4. С. 56–63. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20144\(108\)/sep20144\(108\)_05_6_VoloshynVI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_05_6_VoloshynVI.pdf).
2. Бусол О. Ю., Ложкін В. Ю. Стан боротьби з контрабандою та порушенням митних правил в Україні. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2008. Вип. 18. С. 40-50.
3. Допілко В. О., Явдошук Р. В. Правові засоби протидії контрабанді та порушенням митних правил на транспорті: сучасний стан. *Lex portus*. № 4 (18). 2019. С. 90–104.
4. Юрченко В. О. Кримінологічна характеристика запобігання контрабанді в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Ч. 2. С. 209–212.
5. Дячкін О. П. Суспільна небезпечність контрабанди і правова відповідальність за її вчинення. *Форум права*. № 1. 2012. С. 281–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_1_44.
6. Кекіш І. П. Зарубіжний досвід використання митного контролю у протидії контрабанді товарів. *Економіка та митно-правові відносини*. Вип. 11–12. 2019. С. 48–57.
7. Османова Д., Жаксыбекова Ф. Контрабанда и ее влияние на развитие национальной экономики. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. №5(143). С. 426-431.
8. Офіційний сайт Державної статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Допілко В. О., Явдошук Р. В. Правові засоби протидії контрабанді та порушенням митних правил на транспорті: сучасний стан. URL : https://lexportus.net.ua/vipusk-4-2019/dopilko_v_o_yavdoshchuk_r_v_pravovi_zasoby_prottydii_kontrabandi_ta_porushenniam_mytnykh_pravyl_na_transporti_suchasnyi_stan.pdf.
10. Волошин В. І. Боротьба з контрабандою на прикордонних територіях як інструмент зміцнення економічної безпеки держави. URL :

[http://ird.gov.ua/sep/sep20144\(108\)/sep20144\(108\)_05_6_VoloshynVI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_05_6_VoloshynVI.pdf).

11. Лугіна Н. А., Жук Ю. О. Організаційно-правові засоби боротьби з контрабандою. URL : http://www.legalnovels.in.ua/journal/13_2021/19.pdf.

12. Литвин М. М. Прикордонна безпека України: етапи становлення, проблеми і перспективи. *Національна безпека: український вимір*. 2008. Вип. 1–2(20–21). С. 41–46. URL: dpsu.gov.ua/upload/file/26.pdf.

13. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 198 с.

14. Мота А. Ф. Боротьба з контрабандою в діяльності Державної прикордонної служби України: організаційно-правові та процесуальні аспекти. *Форум права*. 2018. С. 374–379.

References:

1. Voloshyn, V. I. (2014), “Combating smuggling in border areas as a tool to strengthen the economic security of the state”, *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, vol. 4, pp. 56–63, retrieved from : [http://ird.gov.ua/sep/sep20144\(108\)/sep20144\(108\)_05_6_VoloshynVI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_05_6_VoloshynVI.pdf).
2. Busol, O. Yu. and Lozhkin, V. Yu. (2008), “The state of the fight against smuggling and violation of customs rules in Ukraine”, *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*, vol. 18, pp. 40-50.
3. Dopilko, V. O. and Yavdoshchuk, R. V. (2019), “Legal means of countering smuggling and violation of customs rules on transport: current status”, *Lex portus*, № 4 (18). 2019. С. 90–104.
4. Yurchenko, V. O. (2017), “Criminological characteristics of smuggling prevention in Ukraine”, *Aktualni problemy vitchyznianoj yurysprudentsii*, part. 2, pp. 209–212.
5. Diachkin, O. P. (2012), “Public danger of smuggling and legal responsibility for its commission”, *Forum prava*, № 1, pp. 281–288, retrieved from : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_1_44.
6. Kekish, I. P. (2019), “Foreign experience in the use of customs control in combating smuggling of goods”, *Ekonomika ta mytno-pravovi vidnosyny*, vol. 11–12., pp. 48–57.
7. Osmanova, D. and Zhaksibekova, F. (2013), “Smuggling and its impact on the development of the national economy”, *Aktualni problemy ekonomiky*, №5(143), pp. 426-431.
8. The official site of the State Statistics of Ukraine, retrieved from : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Dopilko, V. O. and Yavdoshchuk, R. V. (2019), retrieved from : https://lexportus.net.ua/vipusk-4-2019/dopilko_v_o_yavdoshchuk_r_v_pravovi_zasoby_prottydii_kontrabandi_ta_porushenniam_mytnykh_pravyl_na_transporti_suchasnyi_stan.pdf.
10. Voloshyn, V. I. (2021), Combating smuggling in border areas as a tool to strengthen the economic security of the state, retrieved from :

[http://ird.gov.ua/sep/sep20144\(108\)/sep20144\(108\)_05_6_VoloshynVI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_05_6_VoloshynVI.pdf).

11. Luhina, N. A. and Zhuk, Yu. O. (2021), “Organizational and legal means of combating smuggling”, retrieved from : http://www.legalnovels.in.ua/journal/13_2021/19.pdf.

12. Lytvyn, M. M. (2008), “Border security of Ukraine: stages of formation, problems and prospects”, *Natsionalna bezpeka: ukrainskyi vymir*, vol. 1–2(20–21), pp. 41–46, retrieved from : dpsu.gov.ua/upload/file/26.pdf.

13. Hutsul, I. A. (2018), *Митна політика зарубіжних країн* [Customs policy of foreign countries], TNEU, Ternopil, Ukraine, 198 p.

14. Mota, A. F. (2018), “Combating smuggling in the activities of the State Border Guard Service of Ukraine: organizational, legal and procedural aspects”, *Forum prava*, pp. 374–379.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2021 р.